



בית הבראה לחבלנים?

העולם הזה מבקר אצל אסירי המחתרות הערביות בכלא ישראלי



המנהיג של אירגון אלקאומיון אל-ערב, אחמד אל-ג'מל מרמאללה, נדון לעשרים שנות מאסר. ארור סתו, המורה לוספייה, נעצרה אף היא.

העובדה שהם יושבים שם, אבל חוץ מזה — אין כמעט תלונות. בתאים מותר להם להחזיק ספרים (ראיתי את כתבי סארטר, גיתא וטולסטוי), מותר להם לכתוב מכתב ביום ולקבל ביקורים פעם בשבועיים. האם מרביתם שלטונות בית הסוהר להעניש אותם? "כל מי שמכבד את עצמו, מכבד אותי", השיב לי איש אל-פחת, שנוון ל-15 שנות מאסר. "מי שעושה בעיות מיותרות, על כל מיני שטויות — ישר לצינוק!"

מדוריסט מאמין בשוהם

השיחות גרשו מעבר לנושא המישיר — טר בכלא ונגעו בבעיות הגדולות של פוליטיקה, מלחמה ושלום. לא דיברתי עם כל האסירים, אבל אלה ששוחחתי איתם הפתיעו אותי: הם דיברו על שלום, כעל דבר מובן מאליה. האני ראגי נצאר הוא בן 19 בסך-הכל. רוה, גבוה, בעל שפם דק, מדבר אנגלית שוטפת. הוא יליד רמאללה ועתה הוא מרצה

מפאת צום רמדאן, נכנסו לארוחת-הצהה ריים רק כ-50 אסירים. המזון זהה לזה של מקבלים חיילי צה"ל; והוא מסופק עלידי הצבא. גם צורת הגשתו צבאית: כל אסיר עובר על פני הכבחים וסיריהם, ואלה יוצאים לקדם כל מילה או תמונה המעידות על תנאים גרועים. אבל אחרי שהיה של שמונה שעות בין הסורגים, יצאתי מאוכזב. זה גיהנום זה? זה בית-הבראה?

ייתכן שטיב המזון הוא המרובן את האסירים לחוץ על ההנהלה, בבקשות למתן תעסוקה. "הם מוכרחים להוציא את האנגריה", חייך אחד הסוהרים.

ייתכן גם, שזו סיבת מסירותם לעבודה בכתיבה-מלאכה. בעיקר: בית-דפוס לספרים בראלי, המסופקים לבתי-ספר לעיוורים בי רצועה ובגדה; ובבית-המלאכה לסקיות נייר בשביל חנויות השקים. אף כי לדבריו של אחד האסירים, יושבים כמה אסירים בי



איש פתח סאמי אל-קעבי מ"שכס נתפס באחת הסריקות בעיר, נדון לשבע שנות מאסר.

צינוק, מכיוון שהם סירבו לעסוק במלאכה שיש בה כדי להביא תועלת בסחונות ל-צה"ל. מה אינו מוצא חן בעיניהם? כמובן: עצם

לסוג מסויים של דיררים. אלה הם בתי-הסוהר בהם נמקים, לדברי התחנות הערביות, טובי בני הנוער הפלסטיני, שנשפטו על השתייכותם לאירגוני המחתרות. הגענו לבית-הסוהר ודרכים ומוכנים לקדם כל מילה או תמונה המעידות על תנאים גרועים. אבל אחרי שהיה של שמונה שעות בין הסורגים, יצאתי מאוכזב. זה גיהנום זה? זה בית-הבראה?

מים חמים וקרים

בראש וראשונה הפתיע אותי הנקיון. ריח של חומר-חיטוי נדף מהתאים, בהם מחזקים 200 אסירים. אפילו החצר היתה נקייה.

בין 10 ל-21 איש מתגוררים בכל תא, לפי גודלו. אין להם מיטות. בערב פורשים מחצלות גדולות על הריצפה, ועל מחצלות אלו פורש כל אסיר את שמיכותיו: חלק מתחתיו, כמיוון; חלק מעליו, לכיסוי. בי בוקר מגדלים את המחצלות ומעמידים אותן בפינה; את השמיכות מקפלים לפי סדר צבאי, ומניחים אותן בצורה ישרה לאורך ה"קירות".

אבל אם אין מיטות ומימורונים — יש ביקלחות. בכל תא — לפחות מיקלחת אחת, עם מים קרים וחמים. וחשוב הרבה יותר: אין אותו קרודל או דלי מצחין, בו עושים אסירים את צרכיהם בפינת התא. כאן יש בתי-שימוש של ממש, עם מים זורמים. בכלא נוקרת סמון, בו ביליתי כמה מי שנות היי הפות, עמדו חמש מיקלחות ל-שירותם של 1400 אסירים. איש לא חלם על מים חמים שם, אפילו בחורף. התור למיקלחת היה מגיע אחת לשבועיים. במקום יז מרפאה עם חובש; רופא מבקר שיתוש פעמים בשבוע.

בדי מכינים

מה טיב האוכל? כאשר הגיעה שעת ארוחת-הצהריים, הומינו אותי האסירים שעומדים שוחחתי אותה שעה: "תפול ללמטה עס", כלומר: "בוא נא למעדה. כך הם קוראים לחזרה-האוכל, בו הם סועדים בשלוש מישמרות, מכיוון שאינו יכול להכיל את כולם בבית-האחת.

כאשר החליטה מערכת העולם הזה לבדוק את תנאי מאסרם של החבלנים השסוטים. היה זה מובן מאליה כי הכתב שיתלחח אל צלם המערכת יהיה נעים גיל-ערי. לא רק בשל שליטתו בשפה הערבית, והיותו בקי בנושא הפלסטיני. אלא בגלל הכשרה מיוחדת במינה שקיבל בנושא זה: הוא בילה מספר שנים בבית-כלא עיראקיים, כאסיר פוליטי.

להלן דיווחו של גיל-ערי: כל המקשיב לשידורים ערביים יודע שבישראל קיים גיהנום. לא הגיהנום הציוני הכללי, כי אם גיהנום קטן יותר, המיועד



בעבודה שלושה אסירים, מתוך 17 מכינים בבית-הטוא"כ של בית-הכלא שקיות בשביל השק"ם.